

## Нове лажи

### „Словенскога Југа“

Биоградски лист „Словенски Југ“, око кога су се искупили, и на коме раде многи од „старих доказаних и опробаних пријатеља Црне Горе и њенога Владара“ у пошљедње доба јако се забринуо за наше државне финансије и њихову судбину, па у жељи да нам скрене пажњу на све незгоде и опасности, које нашим финансијама предстоје пустио је једнога свога „стручнога сарадника“, да у 29. броју истога листа, а под насловом „Црна Гора“ у црним бојама изнесе све оне несретне чињенице и околности, по којима се под предпоставком, да су истините, закључивањем долази до увјерења, да ће се на нашим финансијама у брзо појавити симптоми тешке и озбиљне болести.

На велику нашу срећу, ми у мјесто да одмах паднемо у очајање, и очекујемо скрштених руку тешке ударе наше несретне судбине, покушали смо, да испитамо све оне поставке, од којих „финансијски стручњак“ у „Словенском Југу“, полази, правећи своје, по наше финансије, неповољне закључке, па смо утврдили, да су те *поставке нетачне, да су наведене чињенице и околности тенденциозне измишљотине*, те да према томе и све оно, што је на основу тога изнијето, не одговара истинитости и стварности.

Покушаћемо на овом мјесту, да утврдимо нетачност и неистинитост онога што је у поменутом напису „Словенског Југа“ изнијето, те да се и јавно мњење увјери, како се на недостојан начин покушавају, да протуре у јавност неистине о Црној Гори, у сасвим иривидној намјери, да се кредиту земље нашакости и да се Владалац Црне Горе покаже као човек, коме је само стало до личне сујете: прославе и парада, а не Црна Гора због тога и провала.

Да пријеђемо на ствар:

У напису се вели од ријечи до ријечи: „на прославу ће бити по свој прилици утрошен сав слободни дио државнога зајма. Та оцјена постаје сваким даном све вјероватнија. Кредит одређен законом о пошљедњем државном зајму од 200.000 перпера, исцрпљен је и прекорачен већ одавно и т. д.“ Колико ријечи, толико неистина. Прије свега у закону о зајму није одређен никакав кредит за прославу, о њему у истом закону нема ни ријечи. Сав је принос од зајма већ у најпријед законом ангажован за одужење државних дугова, хипотекарну банку, путове и друге грађевине. У Министарству финансија сваки који жели, може се из књига и докумената несумњиво увјерити, да из приноса државнога зајма није до сада утрошена ни једна ситна пара на прославу, а камо ли да ће сав слободан дио зајма бити на то утрошен.

Па нашто ова одвратна измишљотина о утрошку цијелог зајма на прославу?

Ево зашто: треба нашим повјерицима на страни, који су у најбољем увјерењу, да зајам има да

послужи привредном унапређењу и снажењу земље, у чему лежи прва и најсигурнија гаранција за њихова потраживања, преставити, да је Црна Гора на један ружан и нелојалан начин своје повјерице преварила и зајам у мјесто на корисне инвестиције страфила на непродуктивне „илуминације вино и ракију“, а све то разумије се „да се народу да забаве и скрене му се пажња са других ствари“ као што то објашњава „Словенски Југ“.

Даље стоји у поменутом напису: „у те ствари (т. ј. илуминације, вино и ракију и т. д.) бацаће се толико новца, да ће се осујетити подизање двије болнице, и просијечање оних путева, што се по закону о државном зајму имало учинити, *чак је и оснивање хипотекарне банке дошло у питање*“.

Неистинитост овога излишно је и доказивати. Прослава нема ничега заједничког са приносом зајма, те према томе не може ни имати никаквог утицаја на средства, која су специјалним законом за путеве и грађевине одређена.

Што се пак тиче хипотекарне банке, можемо на радост изјавити, да *њено оснивање није доведено у питање*, на против, да је њено отварање и почетак рада питање времена и то не година и мјесеци већ дана.

Потребан капитал за хипотекарну банку, да би се избјегла штета због бесплодног лежања новца у касама до остварења хипотекарне банке остављен је на прилици код банке Boulton Brothers et Company у Лондону, на који хипотекарна банка добија 4% интереса за све вријеме докле га не повуче, а поменути енглеска банка према обавези ремитовате цијелу суму одмах чим се то телеграфским путем затражи од ње. Ако се господи око „Словенског Југа“ интересују, да знају право стање ствари, нека овласте ма кога на Цетињу да дође у Министарство Финансија, гдје ће му се оригиналним документима све ово утврдити. Ако им је згодније, могу се ради директних обавијештења обратити и на поменути енглеску банку. Противу тога не може нико имати ништа.

Узрок, дакле, што хипотекарна банка није до сада отворена и што је отварање на кратко вријеме одложено, не лежи у томе, што је њен капитал утрошен или окрљен због прославе или чега другог, већ што се показало, да правилник хипотекарне банке израђен од г. г. Стејскала и Недељковића има извјесне непотпуности и недостатке те да се с погледом на прилике земље и потребу правилног функционисања банке има допунити потребним корекцијама, а за то се тражи и рада и времена.

За утјеху онима, који се за отварање хипот. банке интересују, можемо категорички изјавити, да ће и овај посао бити у брзо свршен, и да ће се на тај начин најбоље демантовати измишљотине, да је капитал намијењен за ову установу утрошен на друге циљеве.

Најзад у напису „Словенског Југа“ вели се, да ће финансијске прилике бити отежане усљед поремећених валутних односа. За ово се наводи као главни узрок, што је исковано *претјерано много ситног*

новца, и да би се слика показала што ужаснија, покушава се и овдје, гдје једино треба факта и цифре да говори, да се протуре одвратне измишљотине. Тако између осталог тврди се у напису, да је *исковано за пошљедње двије године и цуштено у саобраћај самог никленог новца 600.000 Перпери*. Међу тим за пошљедње двије године не само, да није исковано 600.000 Перпера никленог новца, већ толико у опште га и нема у Црној Гори пошто је за све вријеме *укупно до сада исковано и никленог и бронзаног новца 319.000 Перпера*. Господи око „Словенског Југа“ могу се о овоме тачно информисати из штампањих извјештаја бечке ковнице о количини искованог црногорског новца, гдје се је наш ситан никлен и бронзиран новац до сада искључиво и ковао.

Па зашто је требало избацити ову измишљотину? Из сасвим простог разлога, да се ма и на основу лажних цифара обзнани свијету „да ми стојимо на прагу онасног валутног питања“, које ће довести у тежак положај наше финансије.

Кад се поред овога узме у обзир, да је неистинито тврђење, у истом напису „Сл. Југа“ и то, да се у Котору наш новац *побија*, што апсолутно не стоји, *јер се он црпа по цуној вриједности*, онда морамо да ставимо, и да се запитамо: па има ли у опште у цијелом напису шта истинито? Кад се тенденциозно фалсификују и изврше цифре и факта, као што смо најпријед утврдили, онда може ли се и смије ли се вјеровати, без доказа на голу и доштењу ријеч писца, другим тврђењима у поменутом напису, за која се не наводе никакви докази.

Ми ћемо се на ову ствар згодном приликом вратити, а сада имамо да кажемо ово: нема никакве бојазни за наше државне финансије и то врло добро знају и они који су поменути напис писали и они који су га инспирисали. Знамо ми врло добро, да га они нијесу објавили, желећи добро нашим финансијама, већ у намјери да Црну Гору на страни дискредитирају, и њен јавни кредит опште. Лажним пријатељима Црне Горе боду очи још и то што „начин прославе“ *педесетогодишњег јубилеја Књаза Николе „неће бити културан“*. На то им можемо рећи само ово: народ у Црној Гори прославиће педесетогодишњицу владавине свога узвишеног владара онако, како он налази, да треба да прослави тај велики чин, и у томе погледу, он се неће освртати ни на мишљење ни на савјете оних, чија је највећа жеља била, да Књаз Никола и не дочека педесетогодишњицу своје владавине да прослави и који су му у томе циљу прије три године припремили и познату аферу с бомбама. Савјетима пријатеља око „Словенског Југа“ ми се у Црној Гори нећемо користити, а њихове лијепе и искрене жеље нека господа чувају за своје протекторе. Z.

## На Цетиње Биограђани!

Под овим насловом биоградске „Вечерње Новине“ доноси овај уводни чланак: Демократски патриоти из „Днев. Листа“ и дворски демократи око „Штампе“ скоро у један глас довикују нашим су-

грађанима: Не на Цетиње! Овај очајни крик Кумандија, Грота, Скерле, Кривера и браће Јакинћа неће послужити ни један добар Србин. Он само одаје колико се у једном дијелу српске штампе несретни мисли и осјећа.

Један српски владар прославила *пола вијека* своје владавине крунисане ријетким успјехом. Кад се узме у обзир колико је владара Србија промијенила за то вријеме видеће се колика је грдна добит за Српство што је бар друга једна српска земља била поштеђена од честих промјена на врху државне управе и од неминовно штетних пошљедица, које изазивају ове промјене. Сам тај понављајући догађаји владавине доказује с једне стране ријетку државничку способност владара братске нам Црне Горе, али у исто доба и политичку зрелост и трезвеност тамошњег живља њихов поданици смисао и јако развијен патриотизам. Сам тај дуги низ година у коме плаче малена Црна Гора не само да не дочека никакво понижење, већ је на против никада успјех за успјехом, постигао у свијету један успјех и претрпјела догле непознат за државу онако малену пространством, довољан би био да у сваког правог Србина изазове осјећаје правдог поноса, да га осокоти и утврди у вјери у бољу будућност српскога племена.

Положај, који је Црна Гора заузела у међународној заједници и утицај кога њен владалац има међу осталим владарима далеко ситнијих и моћнијих земаља довољан је доказ да Црна Гора није за пошљедњих педесет година никад дању била. Она истина за то вријеме није стекла овако чист и плодан парламентаризам какав имамо ми у Србији, али је зато њен међународни положај у правом смислу завидан.

Али да видимо да ли је баш и њен унутрашњи положај онако страдан како би нам жељели представити они увјек о злу добро обавијештени патриоти око „Дн. Листа“ и „Штампе“. „Дн. Лист“ вели да је у Црној Гори данас на дневном реду режим апсе и тамновање, а „Штампа“ му у томе секундира. И то веде они који живе у земљи гдје се се овај режим никако и не скида са дневног реда. Јер ако има земље гдје се из политике лежало и лежи у апсу, то је ова наша благословена Србија. Да почнемо само од тамновања пок. Милутина Гарашанина на кога је послје Србија као великог Србина саранила о државном трошку, а радикалски државници славили у посмртним говорима; да не помињем тамновања радикалских вођа са Љуб. Живковићем, Рашићем Милошевићем и Пашинћем на челу, који су се послје добро навластели за њихово лежање у апсу, те сад леже на мизанима, да не помињемо ни тамновање пок. Милана Новаковића који из тамнице није ни изашао и ако се ни данас не зна зашто је у њу и уведен, да не спомињемо ни оно ситно робље што по разним војним аферама одлеже због политике у апсу, па да подјетимо само патриоте око „Дн. Листа“ и „Штампе“ па она два пук љавка који су једино заслугом ова два листа које до јуче лежали у апси омет из политике и бегова данашњих вјесника и њихових госа. Али ко ће уразумити „Дн. Лист“ и „Штампу“, а ко у њих пробудити српске осјећаје?

Српско племе овоме пута доживљује један риједак момент. Свијети и достојанствени владар српски, окружен својом породицом, у свијету угледним и виђеним, прославила у исто доба своју златну свадбу и пола вијека владавине! Њему долазе на честитање владари силни и моћни, крунисане главе, царски и краљевски принчеви, и наугледнији представници европских држава као изасланици.

Цетиње ће пружити јединствени призор: дивну манифестацију српског племена коме Европа одаје пошту и признање у лицу његова владара. Племо српско, тамо, на Ловћену, гдје је српски дух још најсветлији и гдје још има Светих Традиција Србинових показале се представницима Европе, на свом дому, у свом зачијају, у свој својој државности, организацији и значају. Не да ли Србија да се зарадује овај светковини имена Србиновог? Од дана прогласа краљевине до данашњих дана прогласа друге српске краљевине, српско племе није имало радоснијег, сјајнијег и ведријег дана! Па и

нак има људи којима тај дан није свије-  
тао! И то су они људи, који су у име  
Србије шлели свуда гдје је имао какав  
чак да се одиже, или какав окарник да  
се поштује. То су они који су за цим ча-  
нак заборававали своје српско име и у  
име Србије говорили *руски* и *бугарски* кад  
је требало најласније говорити српски.  
Такав људ је заслужио да га и постојећи  
век чује а камо ли да га и постојећи  
Зато, Биограђани на Цетиње!

## Питање о становима

Једна исушна потреба за Цетиње —

Поред остале скупоће на Цети-  
њу, која се абнормално али рати-  
дно повећа, све више и више пада у  
очи, како се на Цетињу осјећа врло  
велика оскудна у становима и не-  
сразмјерна скупоћа. На тај начин  
јасно излази, да и питање о стано-  
вима постаје и код нас питање на  
дневном реду, о коме се мора раз-  
мишљати и на чијем се правилном  
ријешењу мора озбиљно и стручно  
радити.

И док то врло важно питање  
врло много боде очи, док је врло  
осјетно и исушно, докле се до  
скоро њему није поклањала пажња  
од стране надлежних у оној мјери,  
у којој би требало.

А када је већ ријеч о томе, онда  
морамо истаћи, да у позване фак-  
торе, који се имају не само поза-  
бавити питањем о становима у при-  
јестовници и пронаћи на који ће се  
начин најправилније ријешити, спа-  
да прво општина, па онда сви дру-  
ги. Зато грађанство с правом и у-  
пире очи у општину, тражећи од  
ње излаза из овог неспољног стања.

Приступајући његовом ријешењу  
цетињска општина би показала, да  
је прије свега свјесна дужности своје  
и да води строга рачуна о интере-  
сима и потребама грађанства и да  
*је дорасла своје познати, пошто је*  
реформа и питање о становима кључ  
све правне културне политике а  
како је питање о становима данас  
од велике важности, то ће Цетиње  
радом на ријешењу овог питања по-  
казати, да се у његову општу по-  
литику уноси и карактер социјалне  
политике.

Питање о становима није дошло  
нагло, неочекивано. Оно се поја-  
вљивало постепено, у онолико у ко-  
лико је Цетиње бројно расло. Јер  
док се становништво множило, стан-  
ови се у толико нијесу подизали,  
него су остали стари станови, да  
подмире потребу, принављајући се  
врло мало новим, али у обрнутој  
пропорцији према бројности.

Па и ако сво важно питање сто-  
ји већ од дужег времена отворено,

до сада се није ништа за њ учи-  
нило, и ако је у велико не само  
созрело за ријешење, него је и на-  
сушна потреба да се већ једном  
ријешени. Бујница другичех питања  
његга је потискивала у позадину,  
док најзад само није поново изби-  
ло на површину.

Оно је врло важно и као хиги-  
јенско питање. Важно је зато што  
је утврђено, да стан има врло ве-  
ликог утицаја и на физичку и на  
психичку конституцију народну. За-  
то је најбољи доказ фаза кроз коју  
су станови пролазили. Код дивљих  
и запуштених народа станови су  
скровишта само од непогоде и  
што су се људи више култивирали,  
у толико су и станове своје уљеша-  
вали и усавршавали тако, да се  
може рећи да се у облику и саста-  
ву куће огледао не само њихов  
укус, него и степен културе, на ко-  
ме су се налазили, пошто су људи  
од вајкада своје станове подизали  
према етничким особинама и својим  
потребама. У томе се сада толико  
дотјерало, да у већини случајева  
стан молетира човјека, одређује ње-  
гов карактер, његове погледе и ње-  
гозу судбину. А уз све то до ста-  
на и његова уређења зависи врло  
много развој многих болести, а на  
јектику се већ и не може другаче  
гледати него као на болест себе,  
стана, а и да не говоримо о за-  
разним болестима.

Све ово што износимо, нијесу  
наша лична размисљања и наши  
закључци. Све су то чиста, непо-  
битна факта, науком утврђена.

И кад је све то тако, код пита-  
ња о становима није само важно  
као потреба него је и врло важ-  
но хигијенско питање, то му треба  
врло велику пажњу поклониити и  
не стављати га у позадину као  
што се то до сада чинило.

Питање о становима у толико  
врло осјетно и исушно, докле се до  
скоро њему није поклањала пажња  
од стране надлежних у оној мјери,  
у којој би требало. А када је већ  
ријеч о томе, онда морамо истаћи,  
да у позване факторе, који се имају  
не само позабавити питањем о стано-  
вима у пријестовници и пронаћи на  
који ће се начин најправилније рије-  
шити, спада прво општина, па онда  
сви други. Зато грађанство с правом  
и упире очи у општину, тражећи од  
ње излаза из овог неспољног стања.  
Приступајући његовом ријешењу  
цетињска општина би показала, да  
је прије свега свјесна дужности своје  
и да води строга рачуна о интере-  
сима и потребама грађанства и да  
је дорасла своје познати, пошто је  
реформа и питање о становима кључ  
све правне културне политике а  
како је питање о становима данас  
од велике важности, то ће Цетиње  
радом на ријешењу овог питања по-  
казати, да се у његову општу по-  
литику уноси и карактер социјалне  
политике.

саму неподесну климу, врло осјетно  
одскаче.

Зато је и у материјалном и здрав-  
ственом интересу да се наша оп-  
штина што прије не само позабави  
питањем о становима, него да га и  
правилно ријешити.

Та је потреба осјетна и актуелна  
и ми с правом очекујемо да се ово-  
ме приступити.

Тек се ваљада неће чекати, да  
се оно рјешава олако како се сада  
у Пешти ради. Тамо су прије не-  
колико дана држали збор, на коме  
је донесена резолуција, да се ур-  
гира да се питање о становима што  
прије ријешити, а нарочито да се ста-  
не на пут скупоћи, против чега  
су устали преко 10.000 особа.

## Насиља турске војске у Беранима

— Шта један очевидца прича —

О дивљаштвима турске војске у Бера-  
нима добити смо један извјештај, који,  
и ако је закаснио, ипак има интереса, те  
га зато пуштамо на јавност:

„Оно што је све наше сузлеменике у  
Турској снашло, снашло је и нас Србе у  
Беранима. Вековна мржња није могла  
изостати ма и за један тренутак, него је  
и над нама испољена са највећом бру-  
талношћу. Овакав поступак према нама  
поштенима, изгледа, да се различито схва-  
та у културном свијету, а баш зато што  
се тако схвата нама и јесте зно. На жа-  
лост, одржава се мишљење да Младо-  
Турци са свим оправдано чине ове ужа-  
се над нама Србима, прегрпостављајући,  
ваљада, да оваким поступком иду на то  
да једном за свагда васпоставе ред и мир  
у својој домовини. Тако је мишљење кроз  
погрешно и тако могу мислити само они  
који Турке и положај Срба у Турској не  
познају. Ми се у души ужасно буњимо  
против таквог мишљења, јер српски на-  
род није био тај, који је цео државни  
систем довео до расула.

Обијест и дивљаштво оних, који су  
Турску довели до расула, срчили су се  
у цуно својој жестини баш над српским  
народом, те на тај начин отицају раз-  
личити мишљења, да је намучени српски  
народ заслужио да се оваква насиља врше  
над њим. Младо-Турци, својим досада-  
шњим поступцима, врло ошито казују да  
су неспесни оних елемената, који су о-  
вде узрок стања да у северном дијелу  
Турске држави.

Али ће бити бољи, да турске офшире  
на својој дивљаштву поступају према Ср-  
бима иако је грађанска мржња пре-  
ма нама, а њихове пак војнике вјерски  
фанатизам.

Одсуство осјећања културних људи код  
турских офшира, почевши од самих њи-  
хових команданата, чини да их потпуно  
можемо изједначити са фанатизованом  
војничком масом.

Овако наше мишљење многима ће из-  
гледати претјерано, али се оно ипак не  
да објуртати. Сваки турски офшир у-  
браја себе у ред културних људи, чим је  
почео пити вино и пошити бијеле рука-  
вице, али овде има мјеста она народна

изрека: „Дук длаку мијења, али буд никад“.  
Да се на овако наше тврђење нико не  
ба мрштио, ми ћемо све то поткритијени  
скорашњим догађајима, који су се оди-  
грали у непосредној близини једне срп-  
ске слободне земље.

Дана 15. дошао је из Пећи у Беране  
Неман Табор-беј, мутесариф пећски, са  
једним табором војске и једном батери-  
јом брикетних топова. Кад је мутесариф  
стигао у Беране, сматрали смо за дуж-  
ност да му одемо на подворјење и онда  
ишмо могли приметити никаквог знака  
нерасположења према нама. Разговарали  
смо о чисто економским приликама ово-  
га краја и о начину поправљења истих,  
па нас је, исто тако као што нас је и  
пришло, дубавно испратило. Према рани-  
јем рјешењу турске владе, беранска, по-  
во-назарска, тековска и гостиварска каза  
биле су ван Иљани урфије (окоградног ста-  
ња). Послије нашега подворјења мутеса-  
риф је држао једину ужу конференцију са  
неким овданим Турцима и одмах је  
промијенио своје расположење. Послије те  
конференције телеграфски је тражио доз-  
волу од Дурхад наше да у Беранима и  
окочини може прогласити окоградно стање.  
Истог дана, у 10 сати у вече, стигло је  
одобрење да може објавити окоградно ста-  
ње, и да да је бити поћ војска је око-  
лици Беране. Сутра дан, изјутра телет је  
пошао грађанство да предаје оружје сва-  
ке врсте (вагрено и хладно), и предаја је  
вршена на грима мјестима у горњој и у  
преко-лимској махали предавали су Турци,  
а на сред чаршије предавали су Срби.  
Официри нијесу били задовољни са та-  
ковом предајом оружја од стране Срба,  
него су захтјевали више дугачких пушака.  
Официри су своје незадовољство одмах  
хтјели испољити на један дивљачки начин,  
Хтјели су да туку беранског кмета Баца Ку-  
ча. За све то вријеме мутесариф пећски био  
је у канцеларији са кајмаканом. Пошто су  
Срби видјели каквим ће мукама бити изло-  
жени, замолили су турске официре, да прет-  
ходно изврше претрес у свакој кући, те  
код кога се нађе ма какво оружје нека  
се примијени најстрожија казна. Таква је  
могла била достављена мутесарифу, али  
је он наредио да се не врши никакав  
претрес него да се путем мучења изну-  
ђава оружје. Најприје су оборили кмета  
Баца Куча, па за њим одмах Сињела  
Уроковића Вековића. Обојуму су тукли  
могама и куцајима од пушака, а не-  
средног она Проковића тукли су сами  
официри, чунајући му браду и грдећи га  
најоштријим изразима. Официри су се  
такмичили који ће више дивљаштва не-  
пољити над слабим оцем Проковићем.  
Оца Проковића, кмету и још тројици  
других Срба јурала је крв и на нос и на  
уста. Све непребјене Србе бацили су  
на пијесак за вријеме најјаче сунчане при-  
пеке и под јаком стражом држали их  
тако 4 уре. Сви ти јадници нијесу давали  
никаквог знака живота и држали смо да  
су већ помрли. Један од угледних Срба  
из Берана, коме само чудним случајем  
нијесу испребијена ребра, отишао је у  
канцеларију код мутесарифа и замолио  
га да изађе на лице мјеста и спријечи  
такво мршварење. Мутесариф је дошао  
са кајмаканом на лице мјеста и у најве-  
ћем бијесу узвикнуо да ово није ништа  
према ономе, што се мисли чинити. Му-  
тесариф је послје наредио да се отац  
Проковиће онако измршварен затвори у

ПОДЛИСТАК

## СА СВИХ СТРАНА РАСПЕЋЕ

слика из живота  
писано Б. С. М.

— Како ти све... Како ти по реду  
како је било и како приво довршило, тако ми  
Бог нематао овога и овога свијета. Бог Бога  
те молим послушај ме, па суди сам и ради  
од мене што год видиш... Била сам млада,  
невеселна. Нијесам мала за људску пошаре-  
ност, нијесам позавала свијет. Но себи сам  
пришала све, па и људе. У то вријеме био  
овдје овај Призоран са службом. Знати га,  
те је нестат три године дошао у свијет.  
Обдијелао је ово мене, варао и обманљиво.  
Говорио ми је како ме воли, како без мене  
не може да живи. Сваког дана смо се саста-  
јали у једне меје дакле рошаве, гдје је сто-  
поцао. Ја сам му вјеровала и нијесам могла  
ни да помислим да ме вара и обманује.  
Била сам млада, људа... Подала сам му се...  
Или сама нијесам знала како је то било...  
Тек кад сам повришила, трла сам се, али  
те све дознао било. Плакала сам, преклињала  
га и шистела. Он ме умиривао, љубао ме и  
миливао, зборечи да ће ме узети и да се  
ништа не плашам. Умно је тако вјешто да  
прича, тако да се ово мене увида и да ме

обманује, да сам тошала све више... И то је  
све тако ишло док нијесам осјетила дијете  
под пасом. Преклињала сам га и кумила да  
учини томе крај. Он ми је обећао, да ће  
пећи вод она ми, признати ми све и тра-  
жити ме. С дана у дан ме тиме обманљиво,  
причајући ми како на томе преко својих при-  
јатеља ради. И ако ми није било до чекања,  
нијесам сумњала у његове ријечи, па чак  
ни онда кад ми је једног дана рекао да мора  
послом кући и да ће по повратку да сврши  
ствар... Отишао је, али се није више враћао.  
Мрсто њега дошло је писмо, у коме ме моли,  
бегоради и прелиње, да се стрпим до ње-  
гова повратка, наговарајући се на своје на-  
вике послоне и да не може убрзо да дође...  
Најзад је дошао и дан од кога сам највише  
страховала... пороцила сам се. Да сам онда  
имала снаге и моћи, да нијесам била слаба  
жена, убила би се и мојој срамоти и јадима  
умишала крај.

— Несрећнице! — узвикну бијесно он  
— А од куд ти додох на ум ја?  
Она не одговори. Умилане очи сусти и  
омежа и још јаче зајрија.  
— И ти рече за мене! Мене на правди  
Бог орамоти и оваља ме.  
Друстао је. Сипнуто шаке подигао више  
мене главе и пријетио јој је.  
Она подише главу и погледа да га умил-  
каним очима.  
— Он ме како научи...

— Он?! — шепну од бола и бјешта  
он и још јаче стисне оружане руке према  
пој као да је хтједе једним ударом да смакне.  
Она погледом још више саже главу, оче-  
кивајући да се његове руке спусте на њу.  
— И ту ме ниведе на тријех. Нишше  
ми, да су га узели у војску и да не може  
долазити... Ја сам као марица женаца глава  
пошесена била да њим и све ми вјеровала.  
Послушала га и зато... Ја сам се дуго до-  
лила, дуго и себе и своје мучила, али кад не  
би друге... пристах на ња...  
Његове руке клаушше.  
Несрећнице! — јекну од бола.  
— Очајаше ми је узело и пошљедњу мрку  
свијести... Он ме је преклињало да га не оди-  
јем и да речећ како ме он учи. Нишше ми  
је да ће тако најбоље бити и да га пећом  
имати куд, него да га стрпим на себе при-  
мим и на томе ствар да остале док он не  
дође. Зар сам могла мислити да ме љазе и  
обманује и да беш ти умисати оно што си  
умисно, да беш ме узети... Офширних се и  
пред Богом и пред људима, орамотих те,  
само да нешто сачувам и да га не одам...  
Зријешила сам ти, ма што сам друго знала...  
И ти ме уз, доведе у кућу...  
— Грјешнице тења, куд ће ти душа?  
— нишше је слово и стрепи.  
Увијајући се пред њиме што прв, јенала је  
загушено, а тијело јој се тресло. Он је през-  
риво погледа испод ока.

— А он? — упита.  
— Једнако ме обманљиво и лаварао. По-  
ручишао је, да се ништа не бринем и да се  
стрпим док он не дође... Ја сам му и то  
вјеровала, као и много друго... Чекала сам  
га... Зато сам и била овако пркосна, овако  
груба и тења према теби... Вјеровала сам,  
да ће свакога часа доћи, да ме ослободи  
оцајем људа и шиста, па сам тражила ме и  
најмања повода, да на тебе изваљам и да се  
за ма шта погузим... Ти као да си знао  
наша идеја, па си ме пуштао чак и кад сам  
ти пркосила, кад сам те клињала и раздр-  
ажавала. Нијеси ми опоре ријечи рекао, а још  
мање да си руку на мене подигао... Мрсто  
сам те, био си ми због тога одратан, гну-  
сан... Говио кући били ми је нишше, мрста,  
падна... Била сам забубала већ и пошљеду  
паду и сву мрзоту са тебе пренијела на поља,  
на тога одратног и пошварног марицања,  
који ми живот отрова и до пријести доведе...  
Није ми било друге него да приловим гла-  
ву, да се помрзам са твојом судбином својом,  
да штитам и стрпим, што што сам и знала...  
Хтјела сам себе да осудим и да ши-  
дуће гршше своје марицања... А са тај био  
другачи, да нијеси био овако беш и добар  
према мени зар беш и вјеровао. Овако  
нијесам могла и ово сам се свом свијет  
давала и ово сам се дикале напредала. Говио  
доброта убијала ме... И што да га притом,  
што да мучим и тебе и себе... Питање су

нужниву, где је у нашејој прљавштини и ужасној смради провео цјелу ноћ.

Да би свој заверски поступак оправдао официјално су, по шредби мугесарија, извршили прегрес у свима кућама не би да напад на шта од оружја, али на иперијалну владавину жалост нијесу напад ништа.

Сви Турци нијесу предали оружје, као што је Метод Бровач, Пећанац а неким Русовима је враћено, под изговором, да га имају предати у Ругви.

Пошто је свега овога, ми не можемо више ништа рећи до: тешко нама поглавцима!

## Са далеких страна

Анексија Либертије — Уставак на Куби — Револуционарни покрет у Индији — Први парламентарни избори на афричком континенту — Уставни покрет у Кини.

Енглеска се штатима живо бави вијешћу, да Савезне Државе Северне Америке намеравају анексирати афричку републику Либертију и да је та анексија готова ствар. Утврђујући ти исти листови и то, да је овај корак америчке владе учињен у споразуму са владама у Лондону, Паризу и Берлину. „Daily Mail“ радосно поздравља прелазу Америке у ред осталих колонијалних власти и вели да ће Америка бити сада сусјед европских власти. Коначно вели, да је анексија пошљедња Родвелтове политике. Ист вели, да од пада Порт Артура у садашњој политици није се догодило важнији догађај.

Либертија је првачка слободна република и захвалује за свој опстанак Сједињеним Државама Северне Америке. Године 1816. састало се у Вашингтону друштво за колонизацију слободних црнаца. Под суверенитетом тога друштва стајала је та република све до године 1847. Независност Либертије призната је тек године 1848. од Енглеске, а тек године 1862. од Савезних Држава Северне Америке. Либертија узела је у Лондону године 1871. зајам од 100.000 стелинга, али није могла да плати. Сједињене Државе преузеле су обавезу и уотријебине згоду, да се онег дохвате ове колоније.

Амерички листови већ више дана шире вијест о устанку на Куби, што га је покренуо генерал Миннет. О томе стижу сада из Њујорка ове вијести:

У службеном се брзојаву из Хаване саопштава, да је влади о томе устанку само толико познато, да се генерал Миннет са четом својих људи побунио и пошао у унутрашњост Кубе. Бунтовнике прогања земаљска полиција и војници. Влада до дунје изјављује, да тај догађај нема никакве важности, али у јавности се упозорјева на то, да је председник одгодио свој позивак у његовиште. Држи се, да се влада боји, да ће бунтовници добити велику количину оружја. Гласови о немирима у покрајини Пинар де Рио још нијесу потврђене.

У једној од прошлих сједница енглеске доње куће изјавио је државни подсекретар за Индију, Монтагу, обраћајући индијски буџет, да индијска влада с обзиром на стање и догађаје у Тибету није ништа нашла, што би је могло побудити, да се не држи своје политике немјешања

моје биле велике, бодови неизмјерени, испаштани тешко и претешко... Омрзао ми је и живот и... све...

Сузе јој се у очима сакупише, снага је била оставила од силног напрезања и прибијена к земљи. Владала је као сархана грања, коју је бијесни вишор са великог хрста дограбио, сломио, собом у висине пошло, да се са њоме бјесомучно игра и да је сву саврхану, околду и навазону баци са трестом о земљу. Била је без даха, сархавата и угучена, не пуштајући ни гласа од себе.

Њему су се узбураше груди, вазале, а срце ствало посматрајући је. Ођећао је сву тешину стања њеног и сарсјећао је бодове, пашне и пателана њена. Бао је узбуђен и до два срца потресен и није знао шта да ради.

Обје су дуго дугали, као озамешени, предајући се осјећајима својим.

— На сат? — ушћало је он, што се патећи да је својим питањем још више не ожалости и потресе.

— Нема... не могу више! — једва се чуо њен глас.

Његов поглед пун туге и сарсјећаја пошћало је на њу. Она, као да га је објетила, подиже се мало и замукне.

— Опрости... Зријенила сам ти тешко и не мислила на шта идем... Ти си према мени био добар, тако благ, да то нијесам заједљивало чини и да ти нијесам онако тешко зријенила и да сам на свако мјесту била...

у унутрашње ствари Тибета. Влада је кинеској објаснила, да ће захтјевати строго одржане одредаба енглеско-тибетског и енглеско-кинеског уговора. „Vopak fadem“ кинеској влади не може нико порећи. Монтагу је затим проговорно о унутрашњем положају у Индији. Недавно су се, рече, збили такви политички немири, с којима се не може нико сложити. Дошло је до убиства и раздражавања на енглеске чине. Буде ли се дозволило, да се тај злокобини покрет рашири, тад ће настати стање, које ће према сваком напретку бити непријатељскије него најстроже преситне мјере. Већина Индијанаца схваћа погубељ, те настоји, да потисне радикалне елементе, који само угрожавају оправдана настојања. Тецајем задњих шест месеци настаје битан прекрет у корист владе. Влада ће против сваког бунџема одлучно водити рат, али ће уједно оправдана настојања подупирати у великој мјери.

По вијестима из Харбина кинеска је влада под пријетњом тешких казни забранила одржавање скупштина у прилог увођењу устава. Уједно је управила кинеским листовима строг налог, да не смину извјешта доносити о таквим скупштинама. Све те мјере полудују баш противно: Уставни покрет дневно узима све веће димензије, те у становишту формално све врше и кини. Број тајних савеза расте из дана у дан, разне револуционарне и уставне скупштине не одржавају се додуше јавно, али за то се дневно одржавају тајне скупштине с најрадикалнијим програмима. Из Јапана стижу велике количине револуционарних прокламација, које се дијеле међу народом. Баци особито живо суделују у том покрету. Не буде ли ни трећа петиција тако зване парламентарне лиге имала жељена успеха, тад ће лига позвати народ на издавање пореза. Власти живи настоје, да сарсјеће одашњашће те петиције влади.

Велики дан, кад је проглашена унија јужно-афричких република, прошао је уза сву своју политичку важност врло нечујно свијетом. У истину ни Бури ни Енглези нијесу били задовољни ни уставом ни проглашењем ове уније. Прво поради тога, што невали више своје уставе, а друго што невали оправдану мисао, да је афричка странка извојевала одвише повластита, које неће користити Енглезима. Енглези веће још поврх тога Бацили за један рат двеста и педесет милиона штерлина, да се освоји земља а сада је оставили побјеђенима, то је ванредна глупост. И док су засињавали уније тријезни политичари, који иду за својим циљем, Бурима је и Енглезима ова идеја прилично туђа.

Но иза све то биће изборна борба за парламент, који ће се састати дне 24. октобра, врло жестока, а то за то, јер ће странке јужне Африке имати да у избору одмјере своју снагу. Империјалистичка енглеска странка, коју народ зове „Jingo“, који су се сами прије прогресивима називали, промијенише своју страначку фирму у „странка уније“.

Холандези пак узеше име „јужноафричке странке“. У разним су се републикама прије различно и звали. По својим страначким програмима ниједна се од ових

Није право да због мене и даље страдаш и да патини. Доста сам те намуцала и јада задала... Моћу да те ослободим, да можеш да пусти и као човек живјети... Пашо си ме и чувао као да сам ти од срца, дјетету си мене био и отац и мајка, није ти рођењу могло бити... Нема... нећу више да мучим ни тебе ни себе, ја опрости...

Мала суза је облио по блиједом лицу и она загрна, тресући се сва. Обла њена рамена и једре груди трепале су се, да је вошуља на њој треперила као бијела лабузова крила када се одбијају од бистре језерске воде.

— Богом нека ти је просто! — изустео је он, сав сархавен и потресен, дубоко уздишући.

Пашаћени сва, она полако подиже главу, заварена лица, на трепавицама јој сузе, уста подухују, очи сарсјећале, снага јој се увија и криши и зграби његову руку да је пошља.

Он је сав дрхтао, узбуђен и потресен, не могући, да издржи додир са њоме.

Увијајући се и сарсјући к његовој руци, њено се тјело додило, њела га је рука њеног вукала и притискивала и он осјети дах њен како му паше и сажима руку.

— Нека — једва прозбори дрхтавим гласом, повлачећи руку и благо се огледајући од ње.

Својим уплаканим, крушним, тамним очима она га погледа дубоко и тужно, као да га воли и преклење.

странака једна од друге битно не разликује. Обје странке желе, да се свачије мијешање у питања унутрање аутономије мора одбити, да се мора отпочети са урђењем политиком на чврстим темељима и са разборитим циљевима, те да се коначно подупиру и економска настојања у што већој мјери, особито пак да се промету посвети што већа пажња. Ушћед тога биће у изборној борби једина несугласица у томе, које ће племе да стече хегемонију, да ли Енглези или Бури. Данас су се већ многи Енглези измијешали са Бурима па уз бурску народну странку и пристају, али ће прећи много времена док се створи у јужноафричкој унији споразум између обих племена, као на примјер у Канади.

Нема сумње, да ће јужно-афричка народна странка добити већину мајдата, али се чини, да међу њима не влада слога.

## Српство

Производња дувана у Србији. У прошлој год. био је под дуваном 2.671.58 хектара површине зиратног земљишта у Србији. Засађено је било струкова дувана 218.457.659. За бербу је стасало 194.176.786 струкова. Набрао је и откупљено дувана 2.322.829.779 килограма. Управа Државних Монопола издала је на име откупа 2.3036.340.70 динара. Просјечна цијена од 1 килограма дувана износила је 0-96 динара. Цијене су се кретале од 0-10 до 4 динара за 1 кг-рам дувана. Просјечан принос дувана по хектару износио је 786.600 килогр. или у вриједности динара 762-20. За вријеме од како постоји монопол дувана у Србији прошла година је била најача са производњом, како у погледу простора засађеног дуваном, тако и у погледу величине бербе.

Аналфабетске школе у Босни. У циљу да се народ у Босни и Херцеговини помогне и просвјети, тамо су приватном иницијативом отворане привремене аналфабетске школе, у којима су неписмени и млађе и одрасли учили писменост. Из сасвим познатих разлога, босанској влади то се није допадало и за то је издала била наредбу, забрањујући свима онима, који немају педагошке спреме, да држе ове школе. Противу те наредбе босански сабор је устао и тражио да се она повуче, како би се свакоме омогућило да ради на просвјетивању неписменог свијета. Захтјев босанског сабора сада је уважен и ова несавремена владина наредба повучена, те ће се тако продужити рад аналфабетских школа на просвјетивању народа у Босни и Херцеговини.

## Словенство

Савез мљекарских задруга у Сибирји. Савез мљекарских задруга у Сибирји основан је 1908. год. у вароши Коургану. Крајем 1909. год. било је у чланству 102 мљекарске задруге. Целокупан промет Савеза у тој години изнео је 10.000.000 перпера. У ову суму урачуната је вриједност проданог путера, као и вриједност набављених сивера и других намирница за задруге.

Он не мога да издржи тај поглед и некаде осјетити да руку штрине. А вада се она готово за њега препи, он осјети сарсјину која је уза њега била, рављежи се и док су њене топле усне пошћале на његовој руци, он као да пашуби сарсјет, зашче се, обњи је другом руком, привуче је к себи и вријепо и благо подиже.

Једвајући и силем се држећи на поткољу, она га својим уплаканим, потамњалим очима погледа тако битно и мило, као да му хтједе зашћавати дубоко и потресено на милости, коју јој чини, сузе су јој се крушине низ заварено лице, усне подухавале, а гушћало јој се коса провала у праменима по шћћима. Томлину и благог сарсјећач осјети он први пут осјети, прили је још јаче к себи држећи је вријепо у сарсјају и ритачајући се од милине, зборићи јој.

— Исрешћине моја!

И обухваћајући је објема рукама нежно и благо привлачио је све чаршће к себи као да је хтјео да је зашћати и од његовог обрашћи, осјећајући како се њене паше, млада сарсја криши и доми као сарсјак на очну, кад пашеч сажима, како сва пашаца, јена, глас се и како њене једре, паше груди ушћури и стапају се са његовим сарсјиним, набујалим тијелом и како њена крв његовим дамарима сарсјури бијеше и сашће као бујина, која све шћати и собом носе...

Статистика пожара. У прошлој години у Хрватској и Славонији било је 1179 пожара. Целокупна је штета износила 3.098.328 круна а од тога је било осигурано само 1.254.230 круна, тако да је пожар уништио народне имовине укупно 1.844.098 круна. Овако је у Хрватској и Славонији, гдје је идеја о осигурању прилично продрла и гдје има маса добровољачких пожарних и ватрогасних удружења чак и по селима. Како ли ми у том погледу стојимо, гдје немамо по нашим селима ни једно ни друго?

Школе дружбе св. Ђирила и Метода за Истру. Дружба св. Ђирила и Метода за Истру издржава на острву Крку једну школу, на Пресу двије школе са пет разреда, једно забавиште и један кројачки течај, на острву Лошњу двије школе са шест разреда, два забавишта и један кројачки течај, у Пули једну школу са шест разреда и један наставни течај, у пуљском котару једноразредница, у пашинском двије једноразреднице и једно забавиште, у валовском котару двије једноразреднице, у поречком седам једноразредница и двије дворазреднице. На свим тим школама предају до 50 учитељских сила. Дружба има до сада 16 школских зграда, од којих су неке и са старом учитеља. Готово све те школе морају се борити с талијанским, пашегућим што од стране земље, а што од стране друштва „Lega Nazionale“. У Гресу има друштвена четвороразредница са забавиштем више дјете него ли јавна талијанска школа са 12 учитељских сила. У великом Лошњу друштвена школа напредује од године до године на штету талијанске. У Малом Лошњу дружба се школа лијено држи: ондашња дружба на троразредница са забавиштем и кројачким течајем броји преко 200 дјете, која би се била сасвим изгубила, да није било дружбине помоћи. Исто би се било догодило и у Пули, гдје сада полази дружбину школу преко 400 дјете, док их још неколико стотина чека отворене нових разреда на сходним тачкама града. У најближој околици Пуле има дружба двије школе од којих једна она у Бањолама, има против себе „Легину“ школу. У Светвинеценту не може талијанска школа одолова дружбини, а у Раваљу је „Лета“ морала затворити своју школу, јер јој је дружина у истом мјесту покварила рачуне. И бунтовни Лабини, то луто гвишездо, опасано је са четири школе, којих не би било, да није помоћи дружбе. Замашну задају има дружбину забавиште у граду Назину. У Вабрији и Каптелиру, на вратима Пореча, дружбине се школе с успјехом боре против ондашњих Легиних школа. Тако би смо могли прослједити, али нека и ово неколико праг достале, да се види благотворан рад наше дружбе. Један поглед на истарску карту довољан је, да се схвати стратешка замањност дружбених школа.

Роксандића кип „Борба“. Познато је, да су неки загребачки заводи набавили од српског кипара Роксандића кип „Борба“, који је израђен у форми фонтане. Тај кип су купили поклонили онштани загребачкој да се њиме уреси који трг главнога града.

Првобитно се мислило да се тај кип постави на језуитскоме тргу, који би у ту сврху био посве преуређен, али сад је регулаторни одбор у својој сједници закључио, да се има тај кип поставити на будућем шеталишту „Снајских жртва“, данашњем Јурјевском гробљу.

Архитект Подхорски израдиће основу, према којој би се имало садане Јурјевско гробље преуредити у шеталиште. Према овоме напрату ће крижа и на даље остати на истоме мјесту, тек ће се реновирати, а до ње ће са пута водити камените стубе. На југоистоку од криже ће се у заједничку руку ставити кости, које ће бити нађене на гробљу приликом преуређења, те ће се ту одмах и поставити сви споменници са гробља. Овај дно гробља биће сакривен у пригорници, да не пада тако лако у очи. Само пак гробље ће се преуредити у шеталиште, чиии путева ће се у сретини састати и ту ће бити овећи рондо, у коме ће бити постављен кип „Борба“ као фонтана, из које ће штрпати вода.

Кип представља дјетиња како се бори са великом рибом, коју не може да слада, а рибу из устију штрца трак воде.

## Шала и забава

Ценаура.

— Како је, Маро, како твој роман с капетаном Миком?... Наставља ли се?

— Не наставља се; забранила га цензура!

— Не разумијем?

— Али је мој муж разумно све...

# Дневник

Господар генерал србијански. „Pester Lloyd“ има телеграм из Биограда, да ће Краљ Петар о Господареву јубилеју наименовати Њ. Кр. В. Књаза Господара за генерала србијанске војске.

Талијански двор на Цетињу. Талијански листови извјештавају да ће талијански двор доћи на Цетиње и бити на самим свечаностима.

Поклон од Султана. Њ. Кр. В. Књаз Господар добио је од турског Султана на дар једног коња пунокрвне арапске расе са цијелом спремом, која је сва у срми. Дарованог коња на Цетиње је прошле недеље довео један турски официр из Цариграда.

Допутовали. На Цетињу су допутовали г. г. Анто Шокорац и Момчило Радовановић, стенографи из Србије ради ванредног сазива II. Скупштине, која ће се састати 6. августа.

Долазак војске. Синоћ је дошло четири баталиона редовне војске из унутрашњости, поред тога двије батерије пољских топова и четири митролеза. И ако је војска путовала цео дан, а неки одреди и дуже, држање јој је било одлично, да је милина било посматрати их. У сусрет им је изашла војна музика, а у вароши их је дочекало мноштво грађана.

Гостовање кр. зем. хрв. позоришта. Братско хрватско позориште из Загреба желећи увеличати сјај јубиларних светковина споразумјело се с управом нашег позоришта за једно одуље гостовање на Цетињу. Данас можемо с највећим задовољством јавити читавој нашој отаџбини, да нас до доласка наше миле браће дијели прекарто пријеме. *Вихова отаџбина* — колијевка толиких великана, који су проповиједали најужу заједницу српско-хрватску — шаље браћи својој под Ловћеном у Дурмитором мезимче своје, понос свој — хрватску Талију. Она долази као поклоник заслугама и величини нашега узвишенога Господара, који је од увијек био најближи и највећи брат хрватском народу и који је својим блиским везама с благопочившим Владиком и Меченом Штросмајером унаприједно чистогу наших узајамних односа. Доласком хрватскога позоришта указана је и братска пажња оној земљи јунака, коју ми с поносом називамо својом, а којој широки страни свијет одаје на сваком кораку заслужну част и признање.

Загребачко позориште долази с читавим персоналом (40 особа) 11. августа, те ће се задржати код нас за све вријеме јубиларних свечаности и дати у свему 6 одабраних представа.

Поздрављајући од свега срца браћу Хрвате, ми не сумњамо да ће им наша кршевита, али златна отаџбина, засведочити сву љубав, почит и срдачност.

У то име добро нам дошли!

Из књ. црн. нар. позоришта. Позоришна управа саопштава поштованом грађанству, да 13. августа почињу у нашем народном позоришту гостовање кр. хрв. земаљ. казалишта из Загреба. Загребачко позориште гостује у 6 одабраних представа. Пошто ће „Балканска Царица“ бити свечана представа уз нарочите позивнице, то се за осталих 5 представа отвара од недеље 1. августа абонман.

Репертоар гостовања: 1) Иво Војновић: Еквинокцио, драма у 4 чина. 2) Robert de Flers и S. A. de Sain-lavel: Бурданов магарца, комедија

у 3 чина. 3) Hugo von Hofmannsthal (Sofoklo): Електра, трагедија. Alfredo Testom: Оно нешто... (Quel non so che...) комедија у 3 чина. 4) Sem Benelli: Бездушна шала (La sena delle beffe), драмска пјесма у 4 чина. 5) Shakespeare: Хамлет, трагедија у 5 чина.

Цијене у абонману од представе: Горња ложа перп. 20; Доња ложа перп. 14; Партер I. перп. 4; Партер II. перпера 3.

Претилате и новац примају се у недељу, понедељак и уторак од 9 до 11 сати прије подне на каси књ. црн. нар. позоришта у Зетском Дому.

Агитација противу свечаности. Противу учешћа у свечаностима, које ће бити у августу на Цетињу поводом педесетогодишњице владавине Књаза Господара агитује се у свима већ добро познатим круговима. Као што се при писаној ријечи нема никаквог обзира, још мање их има у живом ријечи. Између осталог, као што нам достављају пријатељи са страна, агитује се још и тако, што се интелигентнијем свијету убризгава како ће на Цетињу кубурити и са становима и са животним намирницама и у свему, а код народа како на Цетињу неће многе примати, него ће све враћати. Разумије се, да једино ово једна од оних многих измишљотина, које се протурјају нарочитом тенденцијом како би што мањи број посјетилаца био на свечаностима, што им неће испасти за руком, јер се овим неће нико лако дати завести.

Кићење вароши. Кићење вароши у велико је отпочело. Судићи по досадањему имаћемо на чему да будемо захвални одбору, ком је та дужност пала у дио.

Двапут цвјетао. Као што нас из Херцег-Новог извјештавају, у околини Зеленике налази се багрени, који је и по други пут цвјетао. Цвијет је као и при првом цвјетању. Код нашег народа постоји вјеровање, да друго цвјетање воћа, дрвећа и цвијећа предкажује јаку зиму.

## Његовом Краљу Височанству Књазу и Господару Црне Горе НИКОЛИ I.

поводом педесетогодишњице владања

Од кад ово храбри Црногорци  
Код петинског светог манастира  
На Бурђевдан сели славаше  
За влашћу и добри манастира!

Велик муза Шибичевић Дашка  
Твоја, Књаже, славног претка мила —  
Два су прела и петнаест лета...  
Од кад сретно Црном Гором влада  
Кња Твоја — Књаже, Књаже, свјета!

Од то доба, које муче,  
Кавне борбе, како славе  
Протурине претци Твоји  
И Ти, Књаже, премо славе!

Ко би казао, ка ушито  
Славе вјештац да нам спаше  
И поброби све заслуге  
Да се у животу не помете?!  
Исторiju наших дјела  
Насловена ушито ће  
С ушвањем и са сумњом  
Како нешто помогуће!

Еа и даде што се цини  
Цио свијет сапрочеши  
Јер и Грци и Римљани  
Ви бадиште у зајени!

Стварали сте мучна муча  
Са четиром див гористама,  
Бел ерелетина, бел млетача —  
Тако рећи: толах швака.

И преша да вас не би  
Или у чему за род мило,  
Надвојничко ослепило  
Вајстрашиној мучи, свило!

Скоро четврт, дучи Књаже,  
Од тог славног доба рада,  
Навјештајет, најпозоријет  
На Твој дио ето пада.

За то што народ српски  
Са свих страна Твој хита  
Да у хармонију и љубављу  
Славно славае Вај честита.

По право Црногорци  
Уради Твоји сагрудници  
Брста, Христа јубиларни  
Братство, братољуби.

Херцеговци и Босанци  
Нерваљно браћа мила  
И у добру и мило  
Од најстаријих још слава.

Славу слави српски Књаже,  
Славу слави заслужено  
На брашну и на претку,  
Црном роду Србијову.

Још за дуго лета, дача,  
Славу слави ерелно Књаже,  
Нек Ти Господ славољуби  
Ка и досе свуд помаже.

И нека Ти Он нацвати  
За велике гуде Твоје;  
Јер све друго малено јело...  
— И краљевска круна што је?

Давно славо заслужена  
Мило сваке у свијет бједи —  
Црна Гора и све Српство  
Твој су вјештац не увели!

Рисан 11 (24) јула 1910. Љ.

Писац: Ђорђе Ђорђевић

\*) Ову пјесму смо добили од једног нашег суграђанина, преко кога нам је овај честити Божјем упутио са проиратним писмом, у коме се томе свом пријатељу, нашем суграђанину, крај осталог, овако исповиједа: „Знам, да ћете се, драги пријатељу, зачудити мојој пјесничкој музици! — али молим Вас немојте, јер ко да не зајева у овој ријеткој згоди? Ко да буде равнодушан при слави дивног нашег Господара и славе Црне Горе? У овој згоди, већу, кад душа и срце сваког српског и словенског сина плива у неописаном весељу и раздраганости; кад цијели образовани свијет с шижетом и великим уважањем спомиње та слава имена и одаје им велико и заслужено поштовање и част. Ето ти разлози, драги мој пријатељу, и ти српски осјећаји дадоше полета и мојој скромној музици... Тако осјећа и свијет људи Божјих, без разлике вјере и имена.

До скорог виђења тамо, на свеопште српско наше славе и примите срдачно и братско моје поздравље. Љ.

## Занимљиве ситуације

Кинези свијете раву обично тиме, што у њу метну дуван од цигарета па пренију, и ране се, и поред тога, брзо залечивају.

Цијена земљина угља садржина око 25000 калорија по тона радијума.

Једна велика станица, Талавакеле, на острву Целону, славе годишње око 1000000 калорија угља.

У Америци је једно поштом расписано награда од 50000 перпера за онога, који нађе макар једно гнијезде голуба-путника.

Ту скоро је на аутомобилским тракама у Остени Јеници на свом аутомобилу приешао један километар за 16 секунда и метри петине секунде, што значи 214 километара за сат.

Ново присаганиште, које је у Рио Жанеиру освешћено прије неколико дана, има кел дугачак 3400 метара.

Из панамског канала од сад је ископано и извијето земље око 81.000.000 кубних метара.

## О браку и о љубави.

Лако је наћи љубазницу и још лакше сачувати пријатеља. Тешко је наћи пријатеља и сачувати љубазницу. Левис

Љубав личи на мјесец; кад не расте онда опада. Сегира

У шестој години оженили се лијеном дјевојком од двадесет и пет година, значај радили исто што чине и незнанице када кукују књиге да би их давали другима на читање. Адолф Рикард

Највише хваљена жена је она о којој се ништа и никако не говори. Г-ђа од Присијеа

## Кратке вјести

— Ове године се у Аустрији неће држати велики маневри аустријске војске, пошто влада епидемија међу коњима 10. корпуса.

— Доњи дом у Енглеској одложио је своје седнице до 15. новембра.

— Због слабог здравља краљ Петар, који се сада налази у Рибарској Бањи, неће путовати по Србији послје бањске сезоне, као што се у почетку мислило.

Трговински уговор, који је склопљен између Србије и Аустро-Угарске, биће потписан у Скупштини у Србији на јесен.

— У Србији се спрема нов закон о штампани, који ће сузити слободно писање.

## КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Српска књига из Америке. „Успавано Српство“ у Чикагу, Сјев. Америци, на Св. Саву ове године, поздравило је књижевну педесетогодишњицу г. д-р Владана Борђевића, издавши једну његову књигу, наштампану у Америци под насловом

### „НАРОДНО ЗДРАВЉЕ“

од д-р Владана Борђевића

са сликом пишчевом и оваквом садржином: Предговор од г. Ивана Р. Паландачића I. Како ваља његовати здравље. II. Како ваља његовати одојчад. III. Његовање мале дјете. IV. Из основне школе. V. Дијететика дјевојачког доба. VI. Дијететика удаог женскиња. VII. О порођају. IX. Дијететика старости. X. Хигијена и одгајивање дјете у прво доба живота. (Приступ — Савјети за мајку прије него што се дијете роди — Разни начини за отхрањивање дјете — Уметничко дојење — Контрола да ли су дјца здрава — Добијање зуба — Одгајивање — Његовање тијела — Колијевка — Становање — Ваздух — Светлост — Температура — Звук — Влажење, вјежбање, шетање — О камамљену крављих богиња — Завршетак). XI. Хигијена и његовање дјете у другом добу живота. (Стан — Ваздух — Светлост — Топлота — Спавање — Одгајивање — Храна — Тјелесна чистота — Хигијена и његовање чула — Вјежбање — Излази — Хигијена као заштитница морала). Дјечја прилики — XII. Механе, кафане и народно здравље. XIV. Селачке куће у Европи. XV. Ко више живи варошани или селанци? XVI. Постањак Биоградског друштва за гимнастику и борење (први састањак Биоградска — други састањак и оснивање друштва). XVII. Јавна хигијена пред Српском Народном Скупштином. XVIII. Санитетске реформе у Србији.

Потписана администрација добила је за сад извјестан број ових књига за продају. Цијена је књиге за српске земље у Европи 2 динара и 60 пара (одбиено круна и новчића) по комаду, заједно с поштарином. Књижарима и продавцима књига и новина дајемо 30% провизиона, али само за готове паре. У комисион не можемо за сада давати ову књигу.

Администрација књига  
г. д-р Владана Борђевића  
Македонска ул. бр. 27.

# ЧУВЕНИ

## ФРАНЦУСКИ ШАМПАЊЕР

и

## ШВАЈЦАРСКИ ЕМЕНТАЛЕР СИР

нуди агентурна и комисионарска радња

### ХРИСТИФОРА МОРАВЦА

ПОДГОРНИЦА

К'о да пушка пуца, так' се свуда хори  
О јевтиноћи и доброј роби

Христифора Моравца